

Samråd funktionshinder
2023-05-31

Mötesanteckningar samråd funktionshinder

Mötesdatum: 31 maj 2023

Tid: 10.00 – 15.00

Plats: Stationshuset Konferens, lokal Kupén, Bergslagsgatan 2
411 04 Göteborg

Deltagande organisationer:

Astma- och allergiföreningen

Attention Skaraborg

FUB

Hjärnkraft

HRF VG

NSPH VG

Reumatikerdistriktet Bohuslän

SRF Bohuslän

SRF Skaraborg

Unga rörelsehindrade

VGDL

Ej närvarande organisation

DHR

Sammanställande

Annika Åberg Darell (V) ordförande

Anna-Lena Holberg (M)

Per-Eric Trulsson (SD)

Övriga deltagare

Emma Broberg regionutvecklare Hållbarhetsavdelningen

Åsa Kågeson regionutvecklare Tillgänglighetsenheten

Åsa Olsson regionutvecklare Hållbarhetsavdelningen

Dagordning 2023-05-31

1. Ordförande hälsar välkommen

2. **Incheckning** Alla deltagare presenterar sig med namn och vilken organisation de företräder

3. Dagordningen godkänns. Övriga frågor:

- Varför har Beredningen för mänskliga rättigheter så få möten?
- Hälso- och sjukvårdsstyrelsens brukarråd från förra mandatperioden har skickat en skrivelse till strategiska hälso- och sjukvårdsnämnden och operativa hälso- och sjukvårdsnämnden med frågan om det blir fortsatt brukarråd. För svar se övriga frågor.

4. **Presentationsrunda** – organisationens verksamhet och deltagande i samråd

HRF Hörselskadades riksförbund Västra Götaland

Många av våra medlemmar är osäkra på sin digitala kunskap. På årsmötet bjöd vi in en kunnig ITperson. Till hösten ska våra nio livaktiga föreningar få en kurs i att använda bland annat 1177 och BankID. ABF ska anordna kursen. De föreslog att även bjuda in PRO. HRF har med fyra personer i gruppen aktiv involvering inom Västtrafik. Har bland annat gjort en informationsfilm om hur det är att åka buss om man har nedsatt hörsel. Den ska visas för Västtrafiks personal.

Man arbetar också för en förbättrad tillgänglighet med hörslinor i offentliga lokaler.

Reumatikerdistriktet Bohus Län

Vår förening arbetar mot att många rehabassänger stängs, det så kallade bassängupproret. I Västra Götalandsregionen får patienter en rollator avgiftsfritt vilket är bra. Problemet är att använder man rollator behöver man en för innebruk och en för utebruk. Men tyvärr förskrivs det bara en rollator. Tillgänglighet är viktigt och att rehabilitering ska vara livet ut, inte bara tio behandlingstillfällen, så kallad livslång rehabilitering.

Astma- och allergiföreningen Västra Götaland

Föreningen arbetar med politiskt påverkansarbete, föreläsningar och om vilken vård man kan få. Enligt stadgarna ska föreningen vara ett

kunskapscenter. Har cirka 3000 medlemmar fördelade i 48 av Västra Götalands kommuner. Driver bland annat att det ska finnas vagnar på tågen som är fria från dofter från bland annat nötter och parfym.

Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft

Hjärnkraft har skapat sektioner för TBE, hjärnskakning, anhöriga och unga-vuxna. Föreningen satsar mycket på social hälsa och att bryta ofrivillig ensamhet vilket ger ökad livskvalité. De har många olika aktiviteter i sina lokaler i Dalheimers hus och de arrangerar många utflykter och resor. De kommer att flytta till tillfälliga lokaler medan Dalheimers hus renoveras.

Attention Skaraborg

Föreningen vill framför allt påverka att elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar ska få rätt stöd i skolan (Fullföljda studier är en av kraftsamlingarna i den regionala utvecklingsstrategin) och att det finns tillgång till BUP-mottagningar (Barn- och ungdomspsykiatri). Nu hotas BUP i Mariestad av nedläggning. I så fall finns det bara kvar en BUPmottagning i Skaraborg, i Skövde. Föreningen arbetar med att bryta isolering och ordnar olika aktiviteter för barn och ungdomar.

Unga rörelsehindrade Göteborgsklubben

Föreningen arbetar för tillgänglighet till exempel att kollektivtrafiken ska vara möjlig att använda. Föreningen samarbetar bland annat med teater Kattma. Film går att söka på Youtube unga rörelsehindrade. De skapar filmer om bemötande och tillgänglighet, där de alltså filmar och redigerar själva. Ett annat exempel är att vara modell på "catwalken" då Tillskärarakademin visar prov på kläder för män som är rullstolburna. Föreningen arbetar också mycket med tillgång till bra och anpassade hjälpmedel.

VGDL Västra Götalands Dövas Länsförbund

Föreningens största fokusområde är att göra teckenspråket tillgängligt för alla samt att få tolk under hela livet och i alla situationer. Ett bekymmer nu är att SU ska spara och ett förslag är att lägga ned en specialistpsykiatrimottagning som möter döva personer.

SRF Synskadades riksförbund Bohuslän

Föreningen arbetar med politisk påverkan, färdtjänstfrågor, öka kunskapen om att använda digitala verktyg samt stärka punktskriftens ställning.

SRF Synskadades riksförbund Skaraborg

Föreningen arbetar med att stärka punktskriftens ställning eftersom punktskrift inte är lagstadgat. Föreningen arbetar för ökad

ledsagning, färdtjänst och syncentralernas ansvar att ge grundläggande kunskap om att använda funktionerna i en mobil till exempel talsyntesen. Tyvärr ingen utbildning i användandet av appar.

NSPH Nationell Samverkan Psykisk Hälsa Västra Götaland

En paraplyorganisation med 16 föreningar inom området psykisk hälsa. De arbetar med att stärka brukarinflytande och delaktighet, minska stigma och diskriminering.

De har tagit fram en webbutbildning i brukarinflytande.

Arbetar för att minska tvång inom slutenvården, bevakar nedstängning av äldrepsykiatri, samarbetar med Tim Bergling foundation samt sammanställer en brukarrevision som ska vara klar 27 oktober. Man anordnar aktiviteter som; "Rättighetspicnics" och "Pratbänkar" i Göteborgs stad.

FUB Föreningen för barn, unga och vuxna med intellektuell funktionsnedsättning Västra Götaland

Föreningen har 28 lokalföreningar i Västra Götaland.

En egen del i FUB är Inre ringen som består av FUB:s medlemmar med intellektuell funktionsnedsättning och som har en egen styrelse. Bristen på kompetens och bemötande hos personal är tyvärr ett problem som ökat de senaste 10 åren. Ett annat problem är att många står utanför digitaliseringens möjligheter. Personer med till exempel en måttlig intellektuell funktionsnedsättning har ofta ingen mobil. Ett exempel på otillgänglighet är att många toaletter i offentliga miljöer kräver att betalning sker via swish. Föreningen arbetar också med utbildningar och har tre rättsombud som kan hjälpa till att överklaga LSSbeslut.

5. Beredningen för mänskliga rättigheters uppdrag Åsa Olsson

Beredningen ska stödja regionstyrelsens strategiska och samordnande ansvar för att på ett systematiskt sätt arbeta med mänskliga rättigheter i Västra Götalandsregionens verksamheter. Beredningen ska följa utvecklingen inom ansvarsområdet samt analysera, ta initiativ till åtgärder och föreslå förändringar för att nå måluppfyllelse.

Beredningen ska rapportera till regionstyrelsen iakttagelser avseende förverkligandet av mänskliga rättigheter inom Västra Götalandsregionens olika verksamheter samt lägga förslag till förbättringar.

Beredningen ska motverka alla former av diskriminering i enlighet med diskrimineringslagen.

Beredningen ska vidareutveckla arbetet med att öka tillgängligheten och förbättra förutsättningarna för delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Beredningen ska samråda med det civila samhället i frågor av regionövergripande karaktär.

6. Så fungerar Västra Götalandsregionen (VGR) – VGR:s ansvarsområden Anna-Lena Holberg

Västra Götalandsregionens övergripande uppdrag är att bidra till ett gott liv för människorna i Västra Götaland. De områden som Västra Götalandsregionen har är:

Hälso- och sjukvård

Kollektivtrafik

Kultur

Regional utveckling

Västra Götalandsregionen är en politiskt styrd organisation. Under regionstyrelsen återfinns bland annat beredningen för mänskliga rättigheter och ett hållbarhetsutskott. Exempel på nya nämnder är miljö- och regionutvecklingsnämnden, infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden, strategiska sjukvårdsnämnden, operativa sjukvårdsnämnden och fem delregionala nämnder.

7. Mål för social hållbarhet Emma Broberg

Västra Götalandsregionens hållbarhetsmål utgörs av miljömål 2030 och mål för social hållbarhet 2030. De antogs i Regionfullmäktige 13 april 2021. Mål för social hållbarhet 2030 samlar Västra Götalandsregionens arbete med mänskliga rättigheter och ska vara pådrivande för regionens arbete för att nå regionala, nationella, internationella mål och åtaganden på området.

De tre övergripande målområdena för social hållbarhet är:

1. God hälsa och välbefinnande
2. Jämlikhet och lika rättigheter
3. Tillit, trygghet och delaktighet

8. Information om revidering av Riktlinjer för tillgängliga och användbara miljöer Åsa Kågeson

Åsa Kågeson redovisade uppdraget att föra över de befintliga riktlinjerna och standarderna i PDF-format till webbaserat gränssnitt och integrera det i TD (Tillgänglighetsdatabasen). Det möjliggör en kvalitetssäker versionshantering där förändringar slår igenom direkt eftersom standarderna är på ett ställe. Det gör det även lättare att följa upp att riktlinjerna använts vid olika byggnationer.

Eftersom layouten blir annorlunda så har alla standarderna förts över men behövt sorteras lite annorlunda. Klickbara länkar har lagts in. Detta underlättar för förvaltare, projektledare och arkitekter att använda riktlinjerna och hitta rätt.

Sakinnehållet har inte förändrats förutom där nya lagar har trätt i kraft sedan förra uppdateringen. Kontroll av att det finns aktuellt stöd för standarderna i lag, föreskrifter, SS- och EN- standarder (det vill säga svenska och europeiska standarder) och förordningar har gjorts. Det har visat sig att det finns stöd för alla. Exempel gavs på automater och den nya arbetsmiljölagen.

Riktlinjerna och standarderna för fysisk tillgänglighet nås via en egen domän, som också innefattar en samlings sida med kunskapsstöd. Åsa Kägeson visade exempel från den nya websidan. Länken offentliggörs senare under året när styrelsen för fastighet, stöd och service tagit beslut.

9. Så här fungerar samråden Åsa Olsson

Syftet är att det civila samhällets perspektiv, kunskap och erfarenheter ska tas tillvara i utvecklingen av Västra Götalandsregionens verksamheter.

Bidra till en hållbar utveckling genom att främja mänskliga rättigheter, demokrati, jämlikhet, jämställdhet och motverka diskriminering.

Bidra till att främja medskapande och dialog med det civila samhället och Västra Götalandsregionen.

I regel är det fyra samrådsmöten per år. En gång per år möts de fem samråden i ett tvärsamråd med ett gemensamt tema och om en fråga av särskild vikt dyker upp så kan ett öppet dialogforum för allmänheten anordnas.

Rollerna i samråden beskrivs där deltagarna från det civila samhällets organisationer företräder sina respektive kunskapsområden och perspektiv. De har initiativrätt och fyller en rådgivande funktion till beredningen för mänskliga rättigheter och Västra Götalandsregionen.

Förtroendevalda från beredningen för mänskliga rättigheter företräder beredningen och är ordförande under samråden.

Tjänstepersoner från hållbarhetsavdelningen administrerar samråden och kan vara föredragande och stå för sakkunskap i mänskliga rättigheter.

10. Spelregler

Kallelse med dagordning skickas ut två veckor innan mötet. Alla kan föreslå ämnen eller frågor att ta upp innan kallelsen skickas ut annars på mötet.

Bra med en incheckning

I samband med att föregående mötesanteckningar lyfts, följ upp dem, det kan ha hänt något sedan förra mötet.

Samtalsklimatet ska vara högt i tak och med respekt.

Olika samtalsformer används beroende på ämne. Ibland mindre grupper som då behöver samtala i enskilda rum för att alla ska kunna höra och att det kan bli ett jämlikt samtal.

Tydlighet om vad en punkt på dagordningen handlar om. Är det information, samskapande eller annat?

Samråd funktionshinderns möten ska vara fysiska. Det ska finnas goda skäl för att delta digitalt.

Bra med en utcheckning

Information på webben med namn på organisationen och kontaktuppgift helst till kansli. Med tanke på GDPR som är en dataskyddslag, godkänna vilken mejladress som ska vara publicerad.

11. Färdplan för samråd funktionshinder 2023-2026

En färdplan för samråd funktionshinder ska tas fram gemensamt. Färdplanen ger en riktning på vad samrådet ska fokusera på under perioden 2023-2026. Genom att återkomma till färdplanen regelbundet kan vi följa utvecklingen och föreslå åtgärder för att bättre uppnå färdplanens målsättningar.

Vid detta möte funderar var och en av deltagarna från organisationerna vad de tycker är viktigt att sträva mot och noterar detta. Inför nästa möte 5 september har företrädarna lyft frågan om färdplan med övriga medlemmar i sin organisation. Förslag att arbeta vidare med:

- Folkhögskola: Möjlighet att kompensera för brister i utbildning
- Samverkan Vård och skola: Hur få det att fungera? Inte bli skickad runt.
- Civilsamhället: Hur kan vi i föreningen få ännu viktigare roll i att stötta
- Jämlikhet: Jämlik vård i hela regionen. Att beakta risker vid centralisering.
- Anhörigvård: Familjen/syskon ska mer rutinmässigt beaktas vid vård

- Ljudmiljö i skolor löser många problem
- Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
- Undersköterskor – utbildning

- Yrkesverksamma
- Vuxenhabiliteringen fungerar sämre än barnhabiliteringen. Det måste ändras till att bli en organisation.
- Hjälpmedelssituationen måste fungera för dem det berör. Konstiga regler och krav måste bort. Kostnader måste motarbetas.
- Vad innebär ett gott liv för personer med funktionshinder inom Västra Götalandsregionen? Deras motto är "Ett gott liv". Är det för alla på riktigt?
- Bjuda in politiker från regionfullmäktige alltså deras ordförande med flera.
- Problem inom tolkverksamheten är att ibland har brukare inte rätt till sina önskemål på grund av regionen har mål med tolkning digitalt. Det saknas en öppen dialog.
- Ledsagning på alla sjukhus. Bjuda in nämnder inom Hälso- och sjukvård.
- Resande i regionen. Färdtjänst, sjukresa och kollektivtrafik (Västtrafik).
- Låna hjälpmedel när ordinarie repareras
- Mer kunskap om digitalisering – ingå i rehabiliteringen (synskadade).
- Hälso- och sjukvård Omställningen se nedan
- Digitaliseringen och det digitala utanförskapet: Människor med erfarenhet av psykisk ohälsa är ofta digitalt utanför – diskriminerande. Viktigt att vi som samråd bevakar detta och är delaktiga och kan påverka denna stora omställning i alla led och så tidigt som möjligt.
- Delaktighet och inflytande i alla processer i VGR för brukarna. Hur gör vi och säkerställer brukardelaktighet och inflytande? NSPH VG har utbildning och modell för detta som vi gärna kommer och berättar mer om.
- Viktigt att bredda dialogen om tillgänglighet till att även innefatta social, psykologisk och kognitiv tillgänglighet för gruppen människor med psykisk ohälsa. Tillgänglighet är tätt kopplat till delaktighet, demokrati och mänskliga rättigheter.
- Bemötandefrågor/kunskapshöjning/kompetenshöjning: Hur säkerställer vi ett gott bemötande baserat på mänskliga rättigheter i alla regionens verksamheter jämbördighet och

delaktighet? Kunskapscentrum jämlik vård har hög kunskap om och olika verktyg för detta. Det behövs bred kunskap och kompetenshöjning om psykisk ohälsa och vad det kan innebära. Vi på NSPH VG kan också berätta om våra erfarenheter, likaväl som kunskapscentrumen.

- Habiliteringen samordnad i Västra Götalandsregionen – tjänstepersoner och politiker? Ta fram en plan på hur det kan ske.
- Hjälpmedel – arbeta för någon form av nationell styrning. Vad tycker tjänstepersoner och politiker om detta i Västra Götalandsregionen? Påverka nationellt.
- Planering av kompetenshöjning bland tjänstepersoner och politiker i Västra Götalandsregionen? Ta fram en plan där kompetensen hos funktionshinderrörelsen används.
- Bjud in trafikgruppen på Västtrafik.
- Lättläst information – utveckla.
- Få rehabilitering så länge man behöver. En person med kronisk smärta till exempel. Behöver rehab så länge de är sjuka. Det räcker inte med 10 gånger.
- Tillgängligheten till rehabilitering måste bli jämlik
- Lättöppnade förpackningar, särskilt läkemedel är inbrottssäkra.
- Patientutbildning – vilken vård kan vi kräva
- Stärka medlemmar
- Ha dialog med Västtrafik
- Ett liv som räddas ska också levas. Med möjlighet till arbete, fritid och ett rikt liv.
- Informera om hjärnskador i samhället
- Hjärnskadekoordinator för alla grupper med hjärnskada
- Tillgänglighet för personer med kognitiv nedsatthet, ljud- och ljuskänslighet till exempel.
- Helhetssyn på människan. Alla har något att bidra med utifrån sina förutsättningar och dagsform
- Holistisk hälsa
- Livslång rehabilitering utifrån behov
- Patient som medskapare, personcentrerad vård
- Levande bibliotek och andra ställen där erfarenhetskunskap tas tillvara från patienter och anhöriga
- Stöd för samordning för patienter och anhöriga
- Kompetenshöjning för bättre inkludering, delaktighet och bemötande.

En fråga kom upp om vad färdplanen för samrådsarbetet 2019-2022 handlade om:

- Höja kompetensen om funktionsnedsättningar i Västra Götalandsregionen
- Förenkla resandet med och mellan kollektivtrafik, sjukresa och färdtjänst
- Arbete i Västra Götalandsregionen

12. Övriga frågor

- Varför har Beredningen för mänskliga rättigheter så få möten per år?

Svar från politiker: Vi tycker också att det är för få möten.

- Vi har inte fått svar på vår skrivelse till strategiska hälso- och sjukvårdsnämnden och operativa hälso- och sjukvårdsnämnden gällande brukarråd.

Svar från politiker:

Beklagligt att ni inte fått ett tydligt svar. Tanken är att de fem delregionala nämnderna ska ha kontakt med invånarna.

Synpunkter kan slussas in från de delregionala nämnderna till operativa nämnden. Om det inte fungerar, går det alltid att ändra. Västra Götalandsregionen har en ny politisk organisation och nya sätt kan behöva prövas.

- Synpunkter från företrädare från organisationerna: Vi har inte resurser att delta på fem delregionala nämnders möten.

Kan vi ta upp övergripande Hälso- och sjukvårdsfrågor i samråd funktionshinder?

Svar: Beredningen för mänskliga rättigheters samråd handlar om regionövergripande synpunkter och frågor som handlar om mänskliga rättigheter.

Fråga från samrådet till beredningen för mänskliga rättigheters presidium (ordförande och vice ordförande)

Kommer det att bildas ett brukarråd med företrädare från funktionshindervisorganisationer och patientföreningar som regelbundet träffar någon av de nya sjukvårdsnämnderna?

13. Utcheckning, reflektion över dagens möte

Inspirerad, bra början, stor kunskap och erfarenhet, vilja att förändra till det bättre, önskar att det inte blir fler indragningar av verksamheter, bra med gemensamma mål och färdplan, bra struktur på mötet, god stämning, lyssna på varandra, tror att färdplanen är viktig.

14. Nästkommande möten

5 september klockan 9.00 – 12.00 Göteborg Fysiskt möte

5 december klockan 13.00 – 16.00 Göteborg Fysiskt möte

Sammanfattande

Beredningen för mänskliga rättigheter

Västra Götalandsregionen

Kontaktperson

Namn: Åsa Olsson

Mejladress: asa.olsson@vgregion.se

Telefonnummer: 070 540 53 66